

Komentarji

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič

bratci veseli vsi, tralala! — so razne barve in razne oblike, toda strinjajo se, da je namreč treba ubiti Adamiča vsaj med ameriški Jugoslavi — ubiti njegovega.

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

bratci ubijajo Adamiča — pa ne bo nič. Ne zaradi kakšne obrambe, temveč zgolj v zaščito Amerike. Tako fantje ubijajo avstrijske "The Native's Republic".

S KONVENCIJE UNIJE JEKLARSKIH DELAVCEV

Progresivni delegati zahtevajo "show down" z jeklarskim trustom. Konservativci poraženi pri prvem spopadu. Senator Davis je proti stavkam.

Pittsburgh. — (FP) — Če bodo progresivni elementi zmagali na konvenciji jeklarske unije Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers, bo v bližnji bodočnosti prišlo do spopada med jeklarskimi delavci in mogočnim jeklarskim trustom. Bitka bo za priznanje unije.

Konvencija unije jeklarskih delavcev je pričela zborovati zadnji teden. Po številu delegacij je največja od leta 1920. Tudi živahna je bolj ko so bile konvencije te unije v preteklosti. V laheh so si konservativni in progresivni elementi.

Pri prvem spopadu so zmagali progresivci, ko je bilo na dnevnem redu vprašanje priznanja delegatskih pravic delegatom tistih novih unij, ki so zastale na asessmentu. Po obširni debati jim je konvencija priznala delegatske pravice.

Program progresivnega elementa določa, naj unija naslovi vsem jeklarskim družbam zahtevo za priznanje še predno poteče jeklarski pravilnik, kar se zgodi 31. maja. Če družbe odklonijo to zahtevo, naj sledi splošna stavka v jeklarski industriji.

Tej taktiki niso naklonjeni konservativni elementi, ki so na krmilu unije. Unija ima sedaj medzvezne pogodbe le z manjšimi jeklarskimi družbami, ki so članice Western Bar Iron Ass'n ali pa Western Sheet and Tinplate Ass'n. Nobena večja jeklarska družba ne spada v prvo ali drugo podjetniško zvezo.

Druga zahteva progresivnega elementa je, da konvencija izvoli posebni odbor, ki bo šel v Washington pred senatni odsek, ki vodi zaslišanja o Wagnerjevem osnutku, in odgovoril zastopnikom jeklarskega trasta, ki so pred par tedni inscenirali svoj "izborni cirkus" pred odsekom kakor se je izrazil njegov načelnik. Delegacija naj tudi zahteva sprejetje originalnega Wagnerjevega osnutka.

Tretja zahteva progresivcev je, naj se Ameriška delavska federacija izreče za industrijski unionizem in prilagodi razmeram časa. Ta zahteva se tiče jeklarske industrije, nad katero si sedaj lasti jurisdikcijo nad dva ducata unij.

Senator James J. Davis, Hardingov, Coolidgev in Hooverjev delavski tajnik, ki se ponaša s člansko karto te unije, je bil tudi na tej konvenciji "častni" govornik. In govoril je kakor pač zna James J. Davis, ki se je lansko leto moral zagovarjati na sodišču radi raketirstva v neki podporni organizaciji, s pomočjo katere je prišel do vrha in bogastva.

"Mlajše delegate", edine zastopnike velikih jeklarn, je svaril pred "nepremišljenimi koraki" in jim svetoval, naj poslušajo "stare, izkušene glave". Po njegovem mišljenju je unija naredila največjo napako, ker ni pred leti kupila patentov. Če bi bila to storila, bi sedaj lahko vsi jeklarski delavci živeli od rojalitet ali rente ter dividend. Kdo bi delal v jeklarnah, tega senator ni povedal. Menda kapitalisti.

Rekel je tudi, "da sovražijo vse stavke". Konvencijo je pozval, naj se izreče za "partnerstvo kapitala, investitorjev, delodajalcev in delavcev". V taki "družini" bi ne bilo nobenega govora o stavkah.

Le malo delegatov mu je prišlo v uho, da je prišel govoriti.

Jezni davkoplačevalci napadli uradnike

V akcijo je bila pozvana policija, ki je po daljši bitki razpršila demonstrante

Pottsville, Pa. — Nad tisoč jeznih davkoplačevalcev je te dni navalilo na urad davčnih komisarjev. Razbili so močna jeklena vrata s težkimi predmeti in dobro premikastili uradnike, potem pa so jih vrgli v bližnjo lužo.

Sele državna policija, ki je bila pozvana, da napravi mir, je razgnala demonstrante po vroči bitki, v kateri je bilo par oseb ranjenih. Demonstrantje so kričali, da je to "še začetek".

Davkoplačevalce je pograbil jeza, ker so jim bili davki ponovno zvišani. Uradniki so namreč znižali davke velikim premogovnim kompanijam in naložili novo davčno breme na pleča malih posestnikov. To je izzvalo velik srd in sledil je naval na urad okrajnih komisarjev.

Velik napredek Ameriške delavske federacije

Glavni stan poroča, da je federacija izdala 1300 poslovnice unijam, ki so bile organizirane v zadnjih devetih mesecih

Washington, D. C. — Frank Morrison, tajnik Ameriške delavske federacije, je te dni podal poročilo, v katerem pravi, da je bilo od 3. julija l. l. ustanovljenih 1300 novih unij, ki so se direktno pridružile federaciji in prejele čarterje. Ta napredek je tem bolj značilen, ako se pomisli, da je bil dosežen v dobi, v kateri ni bilo nikdar manj ko enajst milijonov delavcev brez zaslužka.

V tem številu pa so vključene somo tiste unije, ki so prejele čarterje direktno od ADF. Število drugih novih unij, ki so postale del narodnih in mednarodnih organizacij, ne bo znano pred oktobrom t. l., a je nedvomno precej veliko.

Zadnje poročilo narodnih in mednarodnih unij je bilo predloženo AFD 30. septembra lanskega leta in je izkazovalo, da so organizirale 2953 novih krajevnih unij v dvanajstih mesecih. V isti dobi je Ameriška delavska federacija izdala 386 čarterjev novoustanovljenim unijam.

Statistika ADF kaže, da je bil v zadnjih desetih mesecih dosežen rekord v porasti števila novih unij. Federacija je izdala v tem času petkrat višje število čarterjev ko v petih letih od l. 1928.

Ustanavljanje novih krajevnih unij je le en znak napredka delavskih organizacij, kajti v tisočih primerih ni bilo treba izdati novih čarterjev, ker so delavci pristopili v že obstoječe unije. Mnogo teh izkazuje velikanski napredek v številu članstva, nekatere do tisoč odstotkov. To velja tudi za že dolgo obstoječe unije, katerim so izdale poslovne narodne in mednarodne organizacije.

Obiralci jagod zastavkali

Sacramento, Cal. — V okolici tega mesta je zastavkalo 500 obiralcev jagod, ki zahtevajo 25 centov plače na uro ali pet centov več kakor so imeli pred stavko. Lani so dobivali 15 centov. Stavka je stoodstotna kakor tudi piketna straža.

Redukcije v poštni službi prenehajo 1. maja

Washington, D. C. — Generalni poštar James A. Farley je naznanil, da bodo redukcije poštnih nameštencev prenehale 1. maja, "ker je izboljšanje ekonomskih razmer povečalo dohodek poštnega departamenta."

MINNESOTSKI FARMER - LABORITI V DEFENZIVI

Reakcija jih napada radi radikalne platforme. Odgovor governerja Olsona

St. Paul, Minn. — (FP) — Ko je minnesotska reakcija po zadnji konvenciji farmer-labor party dobila v roke njeno platformo, je takoj naperila na to gibanje svoje velike topove in zakričala, da so to stranko dobili v roke največji prekucni — boljševiki in zavezni Moskve. Platforma je namreč radikalna in zahteva odpravo kapitalizma.

Reakcija je bila presenečena tudi nad izjavo governerja Olsona, ki se je na konvenciji proklamiral za radikalca — z liberalizmom je dodelal, je rekel. Konservativno časopisje poziva vse, katerim je "sveta ustava", naj nastopijo proti Olsonovim boljševikom.

Koliko je "radikalizma" in "boljševizma" v farmersko-delavskem gibanju, je najbolj razvidno iz zadnjega governerjevega govora v radiu. Najradikalnejša zahteva te stranke je upoštev brezposelnih na sličen način kakor predlaga Upton Sinclair, demokratski kandidat za governerja v Kaliforniji. Olson in Sinclair bi to skušala izvesti z okupacijo praznih tovarn, v katerih bi zaposlila brezposelne, ki bi producirali za svoje potrebe in ne za trg.

Olson je tudi rekel, da farmersko-delavska stranka ne misli potepati ustave, ampak izvesti "revolucijo" na legalen način. Reakcionarno časopisje trdi, da hočejo Olsonovi "boljševiki" eksproprijirati vse do zadnje pasje hišice.

Da ne nameravajo nič takega, je razvidno tudi iz globokih poklonov, katere je Olson napravil Rooseveltu. Demokratakega predsednika je "radikalec" in "boljševik" Olson podprl na celi črti ter ga hvalil, ker "rad prizna svoje zmote", kar res diši nekoliko po moskovsko.

V Boliviji se kuha revolucija

Santiago, Chile, 25. apr. — Bolivjska republika v južni Ameriki je na robu revolucije. Stiri vstaje, ki so doslej izbruhnile, so bile potlačene, ampak peti, ki se zdaj pripravlja, bo najbrž uspela. Ljudstvo Bolivije je silno nezadovoljno zaradi dolgotrajne vojne s Paragvajem in opozicija proti diktatorski vladi, katero vodi predsednik Salamanca, narašča dnevno. V Chileju se zdaj nahaja okrog 900 političnih begunov iz Bolivije, voditeljev raznih rebelnih skupin od liberalcev na desni do komunistov na levi, ki organizirajo vstajo.

Predsednik HOLC-a grozi s prosekucijo

Washington. — John H. Fahy, predsednik vladne Home Owners Loan Corporation, je rekel, da bo vodstvo nastopilo proti uslužbencem in uradnikom, ki so spremenili urade v plesišča in pivnice, kar se je faktično zgodilo v nekaterih slučajih. V Washington so prišle tudi pritožbe, da politiki zahtevajo od uslužbencev HOLC-a, da prispevajo za politične kampanje, kar ni nič čudnega, ker vsa organizacija te vladne korporacije služi le za demokratsko patronažo.

Trockij moleduje Anglijo za bi-vališče

Pariz, 25. apr. — Leon Trockij še ni našel nikjer pribežališča. Njegova najnovejša prošnja je bila naslovljena na Anglijo naj mu dovoli bivanje na nekem otoku v Zallivskem rekavu.

Stavka voznikov

Kansas City, Mo. — Večje število voznikov je zastavkalo pri George B. Drygoods Co., ko je družba odslovila E. Esslinga zaradi unijskih aktivnosti.

Roosevelt udaril po kritikih "new deala"

Kar se zdaj godi v Ameriki, je "evolucija" in ne "revolucija", je rekel predsednik

Washington, D. C., 25. apr. — Predsednik Roosevelt je včeraj na razstavi projektov za farmerske kolonije, ki so na ogled v trgovskem departamentu, udaril po svojih kritikih, ki zadnje čase napadajo "možganski trust" administracije in nazivajo njegove eksperimente in reforme komunistične in neameriške.

Predsednik ni imenoval dr. Wirta in nikogar drugega direktno z imenom, je pa dal razumeti, koga meri. Odločno je odklonil očitek, da je "new deal" kakšna revolucija.

"Kadar vam ljudje govorijo o revoluciji v tej deželi, povejte jim, da imajo eno črko preveč, kajti to, kar mi delamo, je evolucija", je rekel Roosevelt.

Rekel pa je, da je splošno načrtno (planirano) gospodarstvo zelo potrebno in eden njegovih najljubših načrtov so predlagane farmerske kolonije za brezposelne delavce, ki ne morejo dobiti dela. Te kolonije ne bodo prisiljene. Vlada želi le pomagati onim delavcem, ki si hočejo sami pomagati.

Celoten načrt teh farmerskih kolonij v okolcah industrijskih mest bo objavljen v kratkem.

Velika kriza v Španiji: vlada na robu padca

Konflikt med zbornico in predsednikom zaradi amnestije monarhistov

Madrid, 25. apr. — Silnemu valu delavskih stavk, krvavih izredov in požiganju cerkva v desperatnem konfliktu med radikalnimi elementi in klerofašisti na Španskem se je zdaj še pridružila resna vladna kriza, ki se mora zaključiti s padcem vlade ali ostavko predsednika republike.

Vladno krizo je izzvala naredba amnestije za monarhiste, katero je zadnji teden sprejela reakcionarna večina zbornice proti strahoviti opoziciji socialistov in levčarskih republikanov. Naredba amnestije je bila takoj predložena v podpis predsedniku Zamori, toda Zamora je odlašal s podpisom do včeraj, ko je informiral zbornico, da se s to naredbo nikakor ne strinja in jo podpisal pod pritiskom.

Predsednik Alcala Zamora je s to izjavo prišel v resen konflikt z večino zbornice in z vlado, kajti obema je indirektno izrekel nezaupnico. Predsednik vlade Lerroux je takoj sklical kabineto sejo, na kateri je bilo dogovorjeno, da zbornica odloči, če ima predsednika republike pravico pošiljati take izjave zbornici in kdo je v pravem: vlada ali predsednik. Ako zbornica odglasuje proti predsedniku, mu s tem izreče nezaupnico in moral bo odstopiti; v nasprotnem slučaju bo odstopila vlada in morda bo tudi zbornica razpuščena.

Nemiri po vsej Španiji se nadaljujejo.

Se ena delavska zmaga v Angliji

London, 25. apr. — Delavska (socialistična) stranka v Angliji je včeraj izvojevala nadaljnjo — že peto po zadnjih rednih volitvah v letu 1931 — zmago pri izrednih parlamentarnih volitvah v North Hammersmithu, kjer je delavski kandidat, učitelj F. R. West, porazil svojega torijskega nasprotnika z večino okrog 3500 glasov.

Hitler bo "združil" katolike in protestante

Berlin, 25. apr. — Hitlerjev režim je začel propagando za "enotno krščansko cerkev" v Nemčiji. Namen te propagande je, da se združita katoliška in protestantska cerkev v eno organizacijo.

SILEN STAVKOVNI VAL OBJEL CLEVELAND

Poleg avtnih in gasolinskih delavcev je v stavki več tisoč tovarniških delavcev, novi tisoč pa groze s stavko

Cleveland, O., 25. apr. — To mesto se je nenadoma znašlo v velikem vrtnecu stavk, ki se širijo kakor prerijski požar. Nad 37.000 delavcev je v stavki ali je pa zagrozilo s stavko, če podjetniki ne ugrade njih zahtevam.

Najbolj občutljiva je stavka gasolinskih delavcev, ki so paralizirali ves avtni promet. V boju za priznanje unije in zvišanje plač je 2000 delavcev na gasolinskih postajah in 550 razvaževalcev gasolina.

Dokler so bili neorganizirani, so bili le navadni gasolinski delavci. Ne njim niti komu drugemu ni prišlo na misel, da imajo v rokah ključ do avtne transportacije v mestu. Svoje važnosti so se zavedli oni dan, ko so šli na piketno stražo pred gasolinske postaje, kjer pazijo, da so zaprte, vozniki pa pred garaže gasolinskih družb, ki so tudi zaprte.

Niti gasolinske družbe jim niso pripisovale nobene važnosti. Ko je unija naslovila zahteve za priznanje organizacije in jih obvestila, da se želi z njimi sestati v svrhu sklenitve medzne pogodbe, ni od gasolinskih družb dobila niti odgovora. Zganile so se šele, ko so gasolinski delavci zastavkali. Niso pa še prišle do točke, da bi pristale na zahtevo stavkarjev.

Paraliziran je ves avtni promet. Unija je dovolila dobavo gasolina le nekaterim panogam v zvezi z javno blaginjo — živim živalim, ambulančnim vozovom in mestnim ter drugim vladnim avtoprometnim vozovom. Prizadeti so tudi zdravniki. Zupan Davis je pričel tuhtati, kako bi odprl gasolinske postaje ter napravil konec stavki. Unija mu do zdaj še ni dala pretveze za zdobitev stavke, ker je naznanila, da mesto kot tako ne bo trpelo pomanjkanja gasolina.

Stavka pri Fisher Body je popolna. V stavki je 8500 delavcev. Unija je pridobila v enem samem dnevu nad tisoč novih članov. Okrog ogromne tovarne so delavci na stavkovni straži noč in dan. Do zdaj še ni prišlo do kakih nemirov.

Pri Cleveland Worsted Mills Co. je v stavki 3300 delavcev, pri Chase Brass and Copper 1800 in več tisoč pri manjših družbah.

S stavko so pa zagrozili avtomobilski izvoški, vozniki trakov, oblačilni delavci, izdelovalci papirnatih škatel, zavijalci in pakirarji ter delavci v več drugih industrijah, ki so delodajalcem naslovili ultimati.

Zrušila se je vsa openšararska struktura Clevelandske trgovske zbornice. Skozi več let jo je vestno in marljivo gradil veliki duhoven openšarparjev F. Long, ki je med najbolj notoričnimi unijskimi sovražniki v deželi in je leto za letom vodil antiunijsko propagando v tem mestu. Vse njegovo prizadevanje in delo njegovih kolegov je pa zdaj poplaval največji stavkovni val v zgodovini mesta.

Fašisti ubili štiri socialiste v Nemčiji

Berlin, 25. apr. — Trupla štirih socialistov, odbornikov delavske unije v Duisburgu, ki so izginili v zadnjem maju, so zdaj našli v gozdu pri Dinslakenu. Da je bila štetorica ubita, ni najmanjšega dvoma, oblastniki so pa — prepovedali "vzako senzačno ugotovljanje glede morilcev", dokler se ne izvrši preiskava, ki morda dokaže, da so umorjeni odborniki "poveverili denar" unije.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and publisher by the Slovene
National Benefit Society

Marševina: za združeno državo (sloven-
ski) to Kanado \$4.00 na leto, \$2.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
terkontinentalno \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$4.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Črna oglasi po dogovoru.—Reklame se ne
vrnejo.

Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
1037-40 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Tavčarjeva v Los Angelesu
Los Angeles, Cal.—Mrs. Frances Tavčar, ki je pred nekaj dnevi prišla semkaj v spremstvu detektivov iz Chicaga, se bo morala zagovarjati pred kriminalnim sodiščem zaradi menjave ničvrednega čeka v vsoti \$650 v tukajšnji banki. Sodna razprava se prične še ta teden. Tavčarjeva je bila prej v Hollywoodu in pravila je ljudem, da bo organizirala družbo za spemanje filmov.

Slovenski stavkokazi
Barberton, O.—Tu sta zadnje dni izbruhnili dve veliki stavki. Skoro vsi slovenski delavci so med stavkarji, le štirje stavkokazi. Stavki sta v tovarnami Diamond Match Co. in Columbia Chemical.

Šimpanz v gledališču
Hollywood, Cal.—Dva profesorja z južnokaliifornijske univerze sta 23. t. m. vzela v kino šimpanza, da preizkusita čustve, ne sile opice. Na platnu je bil prizor iz afriške džungle, kjer šimpanzi skačejo po drevju. Opica je bila silno zatopljena v ta prizor. Ko pa so se pokazali tigri in napadli šimpanze, ki so začeli vresčati, je tudi šimpanz med gledalci zavreščal in se tresel strahom. Nato so sceno spremenili v družabno dramo in šimpanz se ni več zanimal.

**Vlada ustanovi veliko podekzi-
steno farmo**
San Jose, Cal.—V bližini tega mesta namerava vlada ustanoviti veliko podekzisteno farmo. Obsegala bo 20,000 akrov in bo na nji prostora za deset tisoč oseb, večinoma ubožanih sadjarskih delavcev. Dobili bodo po par akrov zemlje, seveda na odplačilo.

Hitler dikтира tudi v Chicagu!
Chicago.—Antinacijski film, ki je bil vtihotapljen iz Nemčije in prikazuje razne hitlerjevske barbarščine, je bil predvajan samo en dan v Chicagu. Drugi dan ga je župan Kelly prepovedal, na zahtevo nemškega konzula. Lastniki gledališča so šli takoj pred sodišče, kjer se bo zdaj odločilo, koliko moči ima Hitlerjev konzul v Chicagu.

Deset dni mrtev pes oživilen
Berkeley, Cal.—Dr. Robert Cornish, ki že več mesecev eksperimentira na živalih oživljanje mrtvih, je te dni oživel psa, ki je bil deset dni mrtev. Dr. Cornish uporablja neki serum, ki ga vbrizga v žile. Šest oseb se je že ponudilo, naj poskusi na njih, a dr. Cornish je odklonil, ker mu to zabranjuje zakon.

Protinacijski film dovoljen v Chicagu
Chicago.—Župan Kelly, ki je v ponedeljek ustavil predvajanje filma "Hitlerjev teroristični režim", je v torek umaknil svojo prepoved s pogojem, da morajo biti nekatere scene izstržene iz filma. Skrajšan mora biti tudi naslov, ki se zdaj glasi "Hitlerjev režim". Lastnik filma se je s tem zadovoljil in zdaj film spet predvaja.

Livarji izvojevali višje mezde
Pittsburgh, Pa.—Mednarodna unija livarjev je te dni podpisala dogovor z organizacijo delodajalcev, ki določa zvišanje mezd za deset odstotkov. Delodajalci so pristali na zahtevo glede zvišanja mezd potem, ko je unija livarjev zagrozila s stavko.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Naše veliko nedeljsko slavo
West Allis, Wis.—Priprave za proslavo 30 letnice SNPJ, delavskega praznika Prvega maja in sprejem pisatelja Louis Adamiča so že končane. Ze ob prvi napovedi, da bo Adamič šel na predavateljsko turo, sta se tukajšnji naselbini zavzeli, da ga angažirata ob prvi priliki. Ta prilika se nam je nudila za nedeljo, dne 29. aprila, ko se bo pisatelj mudil v naši bližini in bo prisostoval naši dvojni proslavi.

Dvorana bo odprta v nedeljo že ob eni uri popoldne, tako da bo občinstvo lahko prišlo pred napovedano uro v dvorano. Program prične točno ob 2. popoldne. Držali se bomo stroge točnosti v vseh ozirih. Med izvajanjem programa ne bo dovoljeno nikomur v dvorano; vrata bodo zaprta, tako da ne bo nihče motil sporeda. V dvorani bodo reditelji, ki bodo pazili na mir. Starši so naprošeni, da pazijo na svojo mladino. Pripravljani odbor je sklenil, da se mora ohraniti čast pisatelja in naš ugled do njega. Zato je potrebna absolutna kontrola vseh posameznikov, da se vzdržijo vsakega nepotrebnega premikanja, pogovarjanja in šepetanja.

To pa še ni vse! Tudi ko bodo ostali govrniki na sporedu, jim izkažimo pozornost. Pazno sledimo njihovim izvajanjem in pomagamo ohraniti mir, ki je neobhodno potreben pri vsakem sličnem sporedu.

Priporočam vsem okoliškim Slovincem, da pridejo v nedeljo na naše veliko slavo. Vstopnina je zelo nizka. Če bo prostorna dvorana SST premajhna, bomo porabili tudi spodnje prostore, v katerih bodo zvočniki oddajali govore, ki bodo izvajani v zgornji dvorani na odru. Na ta način bo omogočeno slehernemu udeležencu slišati naše govrnike na nedeljskem slavu.

Za pub. odsek,
Joe Radelj.

Naše aktivnosti
La Salle, Ill.—Dne osmega aprila je moški ali gospodarski klub priredil domačo zabavo z zelo dobrim uspehom. V blagajni imamo že okrog 50 dolarjev. Začetek je dober in če se bomo držali smeri in stališča kakršnega smo začeli, bodo naše prireditve še bolj uspešne. Ta organizacija naj nima nobenega drugega namena kot gojiti prijateljstvo med seboj, neoziraje se na privatna prepričanja, in koristiti Slovincem narodnemu domu. Ne dajmo se v verige religije ali političnih organizacij, pač pa naj se kreta popolnoma svobodno brez vsakih spon.

Nekateri priporočajo, da bi gospodarski klub tudi politično defaloval ter ob času volitev pomagal kandidatom, ki so takorekoč prijatelji nekaterih oseb in delavcem pa dajo največ obljub. Kdor hoče imeti tak politični klub, naj ga ima izven gospodarskega kluba. Nekateri že spadamo v delavsko politično organizacijo in kdor ima princip, bi mu bilo nemogoče sodelovati v gospodarskem klubu, če bi šel v politiko. Torej, ako smo resnično za sodelovanje in dobrobit S. N. D., potem opustimo vsako politiko iz gospodarskega kluba. V njem naj se goji le izobrazba. Saj imamo v obeh klubih, v moškem in gospodarskem, zelo dobre igralske moči. Poleg tega pa imamo dobre pevce in pevke in bi lahko imeli dober pevski zbor.

Ko je 15. aprila gospodarski klub uprizoril šaloigro "Navaden človek", so naši igralci pokazali svojo zmožnost. Igrali so sledeči: Frank Struna, Mary Frkol, Anton Piletič, Agnes Dular, Anton Janko, Mary Kramaršič, Frank Ravnika, August Brate, Ana Mauser in Fred Malgal. Med igralci so trije tukaj rojeni. O A. Piletiču in Anni Mauser nam je že znano, da obvladata dobro slovenščino, nismo pa vedeli, da zna Agnes Dular, hči Frank Dularja, tako lepo slovensko govoriti.

Med dejanji je bilo petje, nastopili so: Mary in Anna Mauser, obe tukaj rojeni, Anton Janko,

Frank Ravnika in August Brate. Ti so že znani kot dobri pevci, tako so tudi sedaj izvršili svojo nalogo dobro.

V nedeljo, dne 29. aprila, bomo praznovali delavski dan Prvi majnik. Kluba št. 3 in 4, Oglesby in La Salle, bosta aranžirala shod, na katerem bo govoril sodrug Joško Oven iz Chicaga. On je sam delavec. Ker se je zanimal za delavska vprašanja, se je vsposobil, da je danes eden dobrih delavskih govrnikov. Trpljenje delavstva mu je popolnoma znano. On je pa tudi humorist, ki bo nudil mnogo zabave in smeha. Po govoru bo uprizorjena igra "Grobovi bodo izpregovorili", drama iz proletarskega življenja v dveh dejanjih. Režira jo Leo Zevnik. V tej igri bodo zastopani zelo dobri igralci iz Oglesbyja in La Salla, ki so nastopili tudi v igri "Navaden človek". Dvorana bo odprta ob 2. popoldne; pričetek točno ob pol treh. Uljudno se vabi cenjeno občinstvo iz La Salla, Oglesby, Peru, DePue, Grenville, Moline in vseh drugih sosednjih naselbin. Po igri bo prosta zabava v spodnjih prostorih.

Angleško poslujoče društvo Mohawk št. 573 S. N. P. J. se tudi pripravlja, da dobro proslavi osemletnico svojega obstanka, ki se vrši na nedeljo, dne 6. maja, ob 7. zvečer. Upozorili bodo angleško igro "Oh Professor." Po igri bo ples v zgornji in spodnji dvorani.

Gospodarski klub je na svoji zadnji seji sklenil, da obdrži sledeče prireditve: Dne 17. junija, piknik v prosti naravi; v jeseni, dne 4. novembra, domača zabava v Slov. narodnem domu.

Frank Martinjak (2).

Dokumentarni podatki

Chicago, Ill.—Sedim in čitam dokumentarne podatke k zgodovini razvoja naših prvih društev in praznovanja 30 letnice naše slavne SNPJ.

Pisati hočem o razvoju društva Narodnih vitezev in o mojem prijatelju Francetu Oberču, ki je bil prvi društveni zastavonoša. Ne vem, če se ga še kdo spominja. Predno se je društvo priključilo k SNPJ, je odšel moj prijatelj France v večje mesto v državi Wisconsin.

Spominjam se, kako je društvo Narodnih vitezev ponosno korakalo po ulicah zapadne strani mesta Chicaga, fantje in moške, oblečeni v temnomodre obleke, z rdečim obšitkom na strani hlače. Kape so bile po kroju podobne kapam ljubljanskih policajev, vse obrobline z zlatimi obšitki. Prepasani so bili z dolgimi svetlimi sabljami, ki so pri vsakem koraku tako lepo zarožljale, da je "srce od veselja skakalo."

Društvo Narodnih vitezev je imelo krasno zastavo, vso okrašeno s slovenskimi in ameriški mi trakovi. Na zastavi je bila na eni strani slika sv. Alojza.

Grenville Huish, dijak na kalifornijski univerzi, ki živi s petimi centi na dan, da se prevleče skozi študije.

Spominjam se dobro, ko je neki član (sedaj mrtev) rekel svoji ženi: "Sv. Alojzij na banderu je v čast tebi in tvojemu imenu." Slike na drugi strani se ne spominjam. Ob neki cerkveni slavnosti, ko so tako vsi uniformirani primarširali pred slovensko cerkev sv. Štefana, jih je nahrulil župnik: "Pridete opasani z dolgimi sabljami kot bojevniki. Kdor hoče v cerkev, naj pusti sablje zunaj. Več rojakov je odpasalo svetle sablje in jih pustilo zunaj stoječim. Moj prijatelj France, z zastavo v roki, se je tudi podal v cerkev.

Pokojni France je prišel kot mlad fant s starši v Ameriko; rodil se je v malem mestu na Dolenjskem, kjer je pohajal ljudsko šolo. Bil je zal fant, visoke postave, vedno vesel in družaben. Ni čuda, da se je marsikatero dekliško oko rado vedno oziralo na njim. Ob priliki prvega piknika društva Narodnih vitezev v South Chicagu, se je spoznal z Rezikom Česnovom, malo, ljubko deklico svetlih kodrov in kot nebo modrih oči. Bila sem jima kmalu priča na veseli svadbi.

Takoj po poroki je odstopil od društva in se preselil v Madison, Wis. Kupil je nekaj sveta s hiško in začel svojo obrt, pri kateri je imel mnogo uspeha. Obiskala sem ga večkrat in preživela veliko veselih ur v njegovi družbi. Bila sem krstna botra njegovim otrokom, dvema dekoma in hčerki Rezi. Ko je pred nekaj leti razsajala bolezen griza, ni prizanesla mojemu prijatelju Francetu. Zgubil je nadvse ljubljeno ženo in ostal je sam z otroci. Bil jim je mati in oče. Stregel jim je v boleznih, jih negoval kot najlepši zaklad ter preživel najlepše dneve med njimi.

Odrasla sta oba sinova in se oženila. Izročil je obrt starejšemu sinu, sam s hčerko pa se je podal v stari kraj, v prijazne dolenske vinske gorice, da še enkrat vidi rojstni kraj. Po več mesečnem bivanju tam mi je pisal, da pride nazaj v Ameriko, kjer je lepše življenje. Iz Ljubljane se je odpeljal v Pariz, od tam v Cherbourg, kjer se je vkrcal na ladjo Aquitania. V New Yorku se je vsedel v vlak, da se pelje domov k sinovoma, a v Pittsburghu se je zgodila velika nesreča. Našli so njega in hčerko Rezi. Njega in razbitem vlaku. Naj ti bo lahka zemlja, prijatelj France!

Anna Pogačar.

Uspešno slavo SNPJ

Neffs, O.—V imenu društva št. 4 SNPJ se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki so se udeležili slavlja 30 letnice SNPJ in našega društva. Proslava je bila izvrstna, le škoda, da nismo imeli govrnika na našem sporedu; tega si nismo mogli privoščiti radi suše v blagajni. Zbavali smo se prav prijetno in večer je hitro potekel, tako da je bilo prehitro konec zabave, ko so muzikanti zaigrali znano "Home Sweet Home."

Na našo proslavo so prišli od blizu in daleč, celo iz Maynarda, Bartona, Glencoeja, Bridgeporta

—Federated Picture.

M. R. Baranov, ki so ga zaprli v Los Angelesu zaradi tatvine. Ko so ga aretirali, je rekel: "Jaz sem veliki knez iz Rusije in bil sem osební zdravnik ruskega carja." Ni mu nič pomagalo.

In tudi iz West Pointa in Plum Runa, zakar se vsem skupaj iskreno zahvaljujemo. Upam, da vam o priliki vrnemo.

Lepo je bilo slišati, ko so v dvorani zapeli par slovenskih pesmi, ki so me spominjale na staro domovino. Posebna hvala gre družini Frank Zaitza iz Neffsa, ker so se potrudili, da je njihova hčerka lepo deklamirala v slovenskem jeziku pesem, ki se jo je naučila iz Prosvete. Svojo nalogo je do pike izvrstno izvršila. Le tako naprej! Naš Karol pa je bil zelo zaposlen pri nataknanju, da skoro ni mogel vsem ustreči. Kljub temu smo se polagoma vsi zvrstili in bili postreženi z ječmenovcem in tudi s "ta trdim".

H koncu tega dopisa želim, da se bi spet vsi sešli na slični proslavi v naselbini Glencoe dne 26. maja, ko bodo tam slavili 30 letnico naše SNPJ.

Florian Pishek, 4.

Proslava delavskega praznika

No. Chicago, Ill.—Že precej dolgo je tega, odkar sem zadnjič pisal v Prosveto. V delavske razmere se ne bom spuščal, kajti teh poročil je toliko v Prosveti, da, če bi vsak deseti dopis le enemu slepu oč odprl, bi bili Slovenci v tej deželi 100% organizirani v naprednem gibanju in bi z odprtimi očmi pomagali zatirati korupcijo in hinavščino nazadnjaških strank.

Ker bo v kratkem praznovanje delavskega praznika Prvega maja po vsem svetu, kjer se nahaja zavedno delavstvo, bosta tudi slovenski in angleški klub praznovala delavski praznik v soboto, dne 28. aprila, v SND pričetek ob 8. zvečer.

Program bo zelo bogat, kakor sem slišal iz pogovora Jožeta in Mihe, ki sta se o tem pogovarjala na oglu. Jože je trdil, da bodo socialisti praznovali 1. maj s slavnostjo, na kateri bodo nastopili razni odlični govrniki in med njimi tudi eden duhovnik, kar pa mi ne gre v glavo, da se bi duhovnik zanimal za rdečkarje. Tudi nekdo iz Wisconsinu bo govoril, bivši deželni poslanec, in tudi Filip Godina iz Chicaga. Tudi ena igra bo uprizorjena, ki precej obira sedanjo administracijo.

In godba? Ta bo tudi izborna, nekaj posebnega. Igral bo tamburaški zbor iz Kenoshe, ki sestoji iz 11 mož. Poleg tega bo več drugih točk. In vse to samo za 25c vstopnine. Miha je dejal Jožetu, če je vse to res, da se bosta gotovo videla na proslavi v soboto večer v Narodnem domu.

Paul Peklaj, 14.

Depresija, poroke in volitve

Aurora, Minn.—Iz tukajšnje naselbine so dopisi v Prosveti zelo redki, ali pa jih sploh ni. Gotovo je vzrok brezkončna depresija, ki je ne bo zlepa konec. Odkar se je v tukajšnjem rudniku ustavilo zadnje kolo, je preteklo že več ko osem let. V drugih naselbinah so nekoliko začeli z delom, tukaj pa se nihče ne zmeni, da bi pričel z obratom v rudnikih. Kot vse izgleda, bo depresija nas prepodila ne mi nje.

Delo, kar se ga dobi v mestu je precej primerno razdeljeno; vsak dobi toliko, da se skromno preživi in zraven tudi zadolži, če

je mogoče. Tudi nekdo dobi, kdor ima srečo, pamo in želimo, da bi lu konec depresije. Kljub veliki krizi, Amor, bog ljubezni, naselbino v mesecu precej muhast, tako kratkem poročili kar Dne 7. aprila sta se pator Klun in Jennie sem z vso svojo družino ženitovanju. Za se na nevestinem domu Na velikonočno nedeljo mlademu paru je etno presenečenje, je bila prav velika smo se imenitno zahvala vsem, ležili in prinesli vrila, ki sta jih mginjenih src hvala Turkovim muzikantmo še posebej zahvalgodbo; priporočamo za njihove prireditve

Pri jesenskih volididral naš rojak Kginije za okrajnegH koncu želim Prosvih naročnikov!

Mary

V nedeljo vsi

Milwaukee, Wis.—letnice SNPJ bodo žavala vsa tukajšnja društva (Milwaukee lis) s sodelovanjem klubov, ker bo to prvomajska proslava in veliko slavlje v nedeljo, dne 29. rani SST, ki bo dpopoldne, tako, da pravočasno prišel pred 2. uro. Kajti ne točno ob 2. popopoldanskem stopi pisatelj Louis ski zbori Naprej, P in Zvon in F. Zaitz Na večernem progrta mljwauski župan westališki župan Predvajana bo slika va kri", nato pa dSlovenci, ne zamslave! Kdor je čitaNative's Return", hotel videti in slišatorja Louisa Adam

Vstopnina v prepri blagajni 35c. Vbe pri vseh društv in pri F. Zajcu techu.—F. Perko.

Federacija skuš

Washington.—Emeriške delavske na svoji zadnji seji poverila Greena, n dobiti administracjetje Conneryjeve splošno skrajšanje 30 ur v tednu.

Kolikor je znano, nik Roosevelt protiku. Administracijva poriniti na strabo skušala pridobitne gre prej na po ukrepa o tem pred skrajšanja delovni di delavsko zastopniških odborih.

Zvezni uslužbenci

Washington.—T zvezni uslužbenci kreditno unijo ali nico in posojilnico, omogočila, da se iz njih oderuhov. Taksharks", ki delajop vseh mestih delrajo neusmiljeno. kratkoročna posoj plačevati od 12 do 1

Izdolovalcem piško

Washington.—Prvilnik za piškotni (biscuits and crack) sijajno mezdo 27 in uro za delavke na centov več na sever minimalna plača na bila 40 centov za ura, je določen na 40 "Bodo jedli pa pišk kruha", je rekel nek

Senatni odsek odob

Washington. D. odsek senatne zborn m. odobrili Hastings osnutek za dovoljen cij glede kontrol zdravniki, bolnišniških klinikah. O odobren s 14 glasovi

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

PRVI DEL

I

V brezvezdni noči, temni in gosti kakor črnilo, je stopal samotni človek preko široke gole ravnine po veliki cesti, ki je bila tlakovana in je vodila deset kilometrov popolnoma naravnost med repiščem iz Marchiennesa v Montsou. Niti črnih tal ni razločil pred sabo, a brezkončno plosko obzorje je občutil le po silovitih sunkih marčnega vetra, ki je brlil v širokih zamahih in ki se je bil ledeno ohladil, ko je pometal preko močvirij in goljav. Se senca drevesa se ni odražala na nebu, cesta se je izgubljala kakor enakomeren nasip v nepredirno in slepečo temoto.

Okrog dveh je mož odrinil iz Marchiennesa. Šklepetal je od mraza v tankem volnenem jopiču in žametnih hlačah ter z dolgimi koraki stopal naprej. Majhen sveženj, povezan v križasto rutico, mu je bil v veliko napoto; zdaj ga je stiskal pod tem, zdaj pod onim komolcem k sebi, da bi potisnil kolikor moči globoko v žepe obe roki, ki ju je bil ledeni vzhodnik tako izbičal, da sta krvaveli. Z edino mislijo se je ubiljal ta otoplel brezposelnik in brezdomec: z upanjem, da bo mraz popustil, ko se bo zdanilo. Že uro hoda je imel za sabo, ko je zapazil na levi, dva kilometra pred Montsoujem, rdeče ognje, tri goreče kupe žerjavice na prostem, ki so se žleli, kakor da visijo v zraku. Sprva se je plašno obotavljalo, potem pa se ni mogel upreti silni potrebi, da bi si za trenutek ogrel roke.

Pot se je spuščala po klancu nizdol. Vse je izgnilo. Na njegovi desnici je bil plot, nekakšna stena iz močnih desak, ki je zapirala železniški tir, a na levi se je dvigala travnata vzpetina, iznad katere so moleli komaj vidni zatrepi kakor kak privid vasi z nizkimi, enakimi strehami. Napravil je kakih dve sto korakov. Hipoma so se na ovinku tik pred njim spet pojavili ognji in ni mogel doumeti, kako da gorijo tako visoko na mrtvem nebesu kakor zadimljeni meseci. Pri tleh pa se je ustavil njegov pogled na nečem drugem. Bila je težka gmota, tesna kopa zgradb, ki se je nad njimi dvigal obris tovarniškega dimnika; skozi motna okna je prodiral šibak svet; pet, šest turobnih svetilk je viselo zunaj na tramovih, ki so se s svojim počnelim lesovjem gromadili drug nad drugega v orjaški oder. In iznad vse te fantastične prikazni, potopljene v noč in dim, se je dvigal en sam glas: težko in zateglo sopenje parnega izpuha, ki ga ni bilo videti.

Tedaj je mož spoznal rudnik. Spet ga je bilo sram: le čemu? Saj vendar tu ne bo dobil dela. Namestu da bi krenil proti poslopjem, se je napoln odločil, da se povzpne na nasip, kjer so goreli v železnih košarah trije ognji iz premoga, da so svetili in dajali toploto pri delu. Delavci od vzdrževalnih partij so morali delati pač pozno v noč, ker so se zmerom izvažali nepotrebno grobljo. Zdaj je slisal, kako potiskajo odvozači vlake preko kobil, razločil je žve sence, ki so pri vsakem tistih ognjev preobračala hunte.

— Dobro jutro! je dejal, ko se je približal eni izmed košar.

S hrbotom proti žerjavici je stal voznik. Bil je postaren dedec, oblečen v vijoličasto volneno majo in pokrit s kučmo iz kunčjega krzna. Medtem pa je njegov konj, plavo kljuse, čakal nepremično kakor kamen, dokler niso izpraznili tistih šest huntov, ki jih je bil pripeljal. Delavec vsipač, rdečelas, mršav človeček, ni nič kaj preveč hitel, ampak je zaspano pritiskal z

roko na vzvod. Tu gori je bril veter s podvojeno močjo; bil je leden severnik, čigar silni enakomerni sunki so rezali kakor zamahi s koso.

— Dobro jutro! je odvrnil stavec.

Nastala je tišina. Prišlec je čutil nezaupljive poglede pa je takoj imenoval svoje ime.

— Stefan Lantier se pišem, strojnik sem ... Ali ni tukaj nič dela?

Plameni so ga obsevali, kakih ena in dvajset let je utegnil imeti. Bil je zelo rjav, zal mož, a je bil vzlic drobnim udom videti krepak.

Vozač se je pomiril ter je zmajal z glavo.

— Dela za strojnika? Ne, ne ... Še včeraj sta se prišla dva ponujat. Ni ga, ni.

Piš mu je odrezal besedo. Stefan je nato vpraševal, kačoč na temno skupino zgradb v vznožju nasipa:

— To je premogovnik, jel?

Stavec zdaj ni mogel odgovoriti. Močan napad kašlja ga je davil. Naposled je pljunil in njegov pljunek je pustil na rdečastih tleh črn madež.

— Da, premogovnik. Voreux ... Nu, kolonija je pa prav blizu.

Z iztegnjeno roko je meril v noč na naselbino, ki je njene strehe mladenič bolj ugibal, kakor pa videl. A šest huntov je bilo praznih in stavec je šel za njimi z otrdelimi, revmatičnimi nogami, nič ni počil z bičem, pa se je začel debeli, rumeni konj kar sam spet premikati in trudoma vleči med tračnicami, ko mu je nov sunek vetra našopiril dlako.

Zdaj se je Voreux prebujal iz sna. Stefan, ki je z zadovoljstvom ogreval pri žerjavici uboge, krvaveče roke, se je razgledoval in spoznaval vsak del rudnika: s katranom opleskano separacijo, izvaževalni oder nad šahtom, dvorano za dvigalno napravo, kvadratičen črpalni stolp. Ves ta rudnik, strpan s svojimi ogromnimi opečnimi stavbami v kotanjo, čigar dimnik je molel kvišku kakor kak preteč rog, se mu je zdel ko zlobna, požrešna žival, ki se je tu potuhnila, da bi pogoltnila svet. Razgledujoč se, je mislil nase, na svojo potepuško življenje zadnjih osmih dni, odkar išče zaposlitve. Spet se je videl v železniški delavnici, kjer je sklofotal svojega predstojnika, kako so ga spodili iz Lille-a, ga odganjali povsod; v soboto je prispel v Marchiennes, kjer naj bi — tako so mu rekli — dobil dela v topilnicah za železo, toda niti pri plavžih niti v Sonnevile-u ni bilo ničesar. Nedeljo je moral prebiti skrit med dogami v neki kolarski delavnici, a ga je tam mošnji paznik ob dveh ponoči pregnal od onod. Ni imel ne belice ne skorje kruha: kaj naj počne takšen na cesti brez smotra in niti ne vedoč, kam naj se zateče pred burjo? Da, to je bil zdaj rudnik, pičlo število svetilk je razsvetljevalo tlakovano ploščad, skozi vrata je videl živo svetlobo, prihajajočo iz žrela parnega kotla. Razložil si je vse do izpuščanja pare pri črpalni napravi, to težko in zateglo dihanje, ki hrope brez prestanka in je kakor dušljivo sopenje pošasti.

Vsipač je ukrivil hrbet in se ni ozrl na Stefana. In prav takrat je hotel Stefan pobrati svojo culico, ki mu je bila padla iz rok, ko mu je močno kašljanje naznanilo vozačev povratek. Počasi se je prikazoval iz teme, za njim pa plavec, ki je vlekel šest novih zvrhanih huntov.

— Ali je v Montsouju kaj tovarn? je vprašal mladenič.

(Dalje prihodnjic.)

dolfa sploh niso kopali. Tako strašno je shujšal, da ga mati ni mogla več vzeti na roke. Ko sem se jaz ponudil, da ga vzamem na roke, mi tega ni dovolila, češ, da ne morem. Na moje vprašanje, zakaj ne pošljejo po zdravnika, mi je oče odgovoril, da mi to nič mar, da je brezposeln in da ni za to denarja. Ker sem vedel, da ima moj učitelj nekakšnega "Zdravniškega svetovalca", sem mu ga ukradel ter bral v knjigi, da je proti griži dobro sredstvo beljakovina. Iz kurnika nekega sosedu sem prinesel tri jajca; v neko skodelo sem zbral beljake. Medtem ko je imela mati opravka v kuhinji, sem vliil malemu Rudolfu pet žliček beljakovine v usta. Hotel sem mu dati le tri žličke, ker pa sem vedel, da tehta le pičila dva funta in je torej od rojstva izgubil štiri funte na teži, sem mislil, da mu ne more škodovati, če mu dam pet žliček.

Posebno ker sem bil prepričan, da ne more živeti nihče od samega janeževga čaja. In janežev čaj, to je bila že nekaj dni edina hrana, ki mu jo je dajal oče. Skodelo z beljaki sem skrbno shranil pod posteljo. Zvečer se je vrnil oče zelo pozno domov, iskal je dela. Ležal sem v postelji, a še nisem spal, in tako sem slisal, kako je oče vprašal mater, ali je mali že umrl. Mati mu je odgovorila z drugim vprašanjem: "Si dobil delo?" "Ne!" Mati je vzdihnila: "Ah, da bi mali le kmalu umrl, dovolj je že trpljenja." In oče je odgovoril: "Kaj pa naj bi tudi počeli s tem črvikom? Saj že tem nimava kaj dati." Tisti hip sem na tihem sklenil, da pojdem

drugi dan vandrat, potem pa sem se vendarle spet spomnil skodelice z beljaki pod posteljo. V premišljevanju, kaj bi počel, sem zaspal. Najbrže mali Rudolf vso noč ni kričal, kajti ko sem se prebudil, sem opazil očeta, kako se sklanja nad vozičkom in opazuje, ali je že mrtev ali ne. Če bi bil mrtev, bi me to zadelo, ker sem bil sklenil, da mu dam za poskušnjo pet žliček beljakovine. Vendar tega nisem mogel izvršiti. V sobi je sedela babica; prav za prav ni prišla pogledat, kako je z otrokom, mavreč po denar. Mati ji ni mogla plačati niti belice, prosila jo je, naj nekaj časa počaka. Tedaj je stopila v sobo materina prijateljica in babica je odšla. Pogovor obeh žensk je bil zame zelo nerazumljiv. Iz pogovora sem sklepal nenavadne stvari. (Konec prihodnjic.)

Ali ste uničeni

vred slabih živcev — se počutite oslabele in utrujeni — napolnjeni smoln. Ako je tako, tedaj tu imate izvrstno toniko za boljšo bodočnost.

Nuga-Tone

Je ime TONIKE, ki jo je zdravnik specialitet pripravil in se prodaja v vseh lekarnah, NUGA-TONE je snov tonike in nadomestil, ki ožestlje organe, prenavlja življenje in energijo. Vsi ljudje — bolne spite. Moški in ženske tistodim jo bilo pomagano. Dovolj sa trideset dni zdravljenja za en dolar — naravite si pravega — jamčeno.

Dr. J. H. HARRISON, D.D.S.
HARRISON DENTAL OFFICE
Hrs. — 6:30 A. M. to 8:30 P. M.
Tel. Harrison 6751
Consistently Low Prices
326 S. STATE ST.
Opposite Davis Store, 2d Floor

Potniški upravitelj Francoskega inspeksijskega potovanja

M. Marcel Delaport

Novo imenovani potniški upravitelj, Monsieur Marcel Delaport, je odpotoval iz New Yorka na inspeksijsko potovanje po obiskal vse generalne Francoske proge v Združenih državah in Kanadi.

Odkar je bil imenovan za potniškega upravitelja, je zelo aktivno reorganiziral vse departamentov. V svojem delu je zelo uspešen.

Ali trpite zaradi bolečin

Pridite in se prepričajte, da smo vam pomagali. Še drugi teden dobite poskusno steklenico našega zeliščnega zdravila, ki vam pomaga pri bolečinah. Ne odlašajte. Ure so: od 11 zvečer. Ob nedeljah od 11 do 12.

DR. P. B. SIMANSKI
1869 N. Damen Ave. - Chic.

Ali ste naročili naš "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Wieland's
ANNOUNCES
Vitamin D Milk
DIRECTLY IRRADIATED

Prepreči rikete (mehkokostnost) pri otrocih Pomaga graditi močne kosti in zobe

Ze leta se zdravniška veda trudi, kako bi iznašla večjo in bolj ekonomično zalogo vitamina D, katerega se je do sedaj našlo le v redkih naravnih živilih. Brez tega vitamina telo ne more pravilno izkoristiti calcium in phosphorus mineralije, ki so potrebne pri grajenju kosti in zob.

Pomanjkanje vitamina D je vzrok riketov (mehkokostnosti) pri mladoletnih otrocih, na katerih je več kot 50% mestnih otrok prizadetih, in posledice se prav lahko opazijo pri otrocih, ki imajo krive noge, slabo razvita prsa, pomanjkljive zobe in slinčeno.

Tudi otroci, ki drugače lahko izgledajo zdravi, so rudečih lic, in imajo normalno težo, lahko trpe na riketih (mehkokostnosti). Zato nikar ne tvegajte — temveč zavarujte svoje otroke s tem, da jim dajete Wieland-ovo izžarevajoče Vitamin D mleko.

Wieland-ovo Vitamin D mleko ima vse lastnosti, okus in hranilno vrednost navadnega mleka, poleg vitamina D — a cena je samo 1 cent dražja kot drugo navadno mleko.

Redna dnevna uporaba Wieland-ovega izžarevajočega Vitamin D mleka bo obvarovala zobe nosnim žensam, in potem njih dojenčkom. Priporočljivo pa je tudi za bolj odrasle otroke, da dobe en kvart tega mleka na dan, kakor tudi, da ga starejši ljudje redno uživajo, ker ista hranilna vrednost, ki gradi močne kosti in zdrave zobe, je važna prehrana v poznejšem življenju — ker vitamina D se ne najde dovolj v navadnih živilih.

Začnite takoj na vašem domu z uživanjem tega koristnega Wieland-ovega izžarevajočega Vitamin D mleka. Glede naročila tega mleka govorite z Wieland-ovim mlekarjem, ki gre mimo vaših vrat, ali pa telefonirajte: Bittersweet 5000.

Zahtevajte to koristno knjižico. Nadaljna pojasnila o tem važnem predmetu se dobijo v dragoceni knjižici imenovani: "The Story of Wieland's Irradiated Vitamin D Milk." Vprašajte za njo vašega Wieland mlekarja, ali pa pišite po brezplačni izvidi.

Sledeče trditve o Wieland-ovem izžarevajočem Vitamin D mleku so

1. Primerna množina vitamina D, v pravilno razdeljeni hrani, je važna protekcija za zobe in kosti v vsaki dobi starosti.
2. Dojenček ali bolj odrasli otrok, ki dnevno uživa določeno mero Wieland-ovega izžarevajočega vitamina D mleka, je avtomatično zavarovan proti riketom (mehkokostnosti).
3. Opazovanja so dognala, da pravilno tehnično

bile sprejete v odsek za živila od American Medical Association

obsevanje mleka ne spremeni okusa istemu, hranilna vrednost in ostali vitamini v mleku niso prizadeti vsled izžarevanja.

Ludwig Tureck:

Življenje in smrt mojega brata Rudolfa

Poslovenil Mile Klopčič

(Tureck je nemški pisatelj, po poklicu delavec, star 36 let.)

Da sem se namenil pisati o svojem bratu Rudolfu, to zato, da bi popravil zamudo. Nekeč sem že pisal o življenju vseh mojih sester, o mojem bratu pa so pisali samo na dveh mestih, in še to uradno. Prvič na rojstnem listu in drugič tri tedne kasneje na mrtvaškem listu. Zame je bilo rojstvo malega Rudolfa pravo presenečenje, kot enajstletni fant nisem opazil pri materi, kaj se godi v nji. Prišel sem nekega dne iz šole, ko me je moj prijatelj, ki je tisti dan pregoljufal šolo, sprejel z novico, da je moja mama dobila otroka. Ko mi je hotel to na vsak način dopovedati in ga je moja nejevernost ujezila, sem ga do dobra premikastil. Stopil sem v kuhinjo in zagledal na štedilniku velik lonec z vodo. Kadar sem prišel iz šole, sem najprej pogledal na štedilnik in lonec na njem. To zato, da sem videl, kaj in koliko bom dobil za med zobe. Nobenega kosila ni bilo videti na peči, le tisti lonec z vodo. Ves v strahu

sem se splazil v kamro, kjer me je močan duh po lizolu še bolj preplašil. Ko sem skušal smukniti v sobo, me je oče s silo zadržal. Mamo je štoklja ugriznila v nogo. Ta potegavščina me je ujezila. Zdaj, ko sem videl, da je imel prijatelj prav, sem vzel iz omare v kuhinji kos kruha ter šel na cesto, da se pobotam s prijateljem. Pozno zvečer me je lakota spet pognala domov. Zdaj sem si smel brata očigledati. Le za minuto so odgrnili odejo. Jaz pa sem porabil le četrt tega časa za ogledovanje brata, kajti videl sem, kako shirana je bila mati. Drobno otroče se mi je zdelo premajhno, da bi opravičevalo težko bolezen moje matere. Bil je to peti otrok, ki ga je bila rodila, in iz njenih pogovorov z očetom vem, da je rekla: Rajši umrem, kakor pa da bi imela še kakšnega otroka. Nič se no boj. Liza, je bil rekel oče takrat moji mami, saj imaš že štirideset let in pač ne boš nobenega več dobila. Potemtakem je bil mali Rudolf tudi za moje starše presenečenje. Nemara je bil mali Rudolf zaradi tega tako vzorno miren in tih, da bi se s tem vsaj malo prikupil. Tri dni ni dal nobenega glasu od sebe; potem je zbolel. Zdaj je tiho večal, skoraj nepretrgoma, noč in dan. Zbolel je za grižo. Na-

tanko se spominjam, kako sem takrat materi očital, da se je bilo mleko skisalo, in da je mali Rudolf zaradi tega zbolel. Ona je rekla le to, naj nikar ne hodim zmerom mleko lizat in naj jo pustil pri miru. Mojega očeta je naprosila, naj pomakne otroški voziček, v katerem je spal Rudolf, bolj v kot, češ, da ne more več poslušati tega večnega kričanja. Ne bo dolgo, Liza, je rekel oče. Ker je bil oče brezposeln, je skrbel za vse. Čez osem dni je vstala mati iz postelje. Tako shirana je bila, da bi se človek bal. Kričanje iz otroškega vozička je zmerom bolj pojemale, a ni prenehalo; kmalu smo se temu privadili. Če je otrok za dve ali tri ure utihnil, sta stopila oče in mati pogosto tja, da sta se prepričala, ali je mali Rudolf še živ ali pa je že umrl. To ugotoviti ni bila lahka stvar, kajti pogosto sta mislila oče in mati, da je že po njem, čez dve uri pa se je spet oglasilo tiho, jedva slišno večanje. Ko nekega dne štiri ure ni bilo nobenega glasu iz vozička, je vzel moj oče v ta namen pripravljeni dve marki ter šel po krsto. Deset minut sem tekkel za njim, kar so mi noge dale, kajti Rudolf je še živel, spet je kričal. Priznati moram, da sem slonel nad vozičkom ter čakal tega. Dva dni že malega Ru-